T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/662
KARAR NO : 2023/236
KARAR TR : 27/03/2023

ÖZET: Kamu tüzelkişiliği niteliğini haiz olmayan özel hukuk tüzel kişileri aleyhine açılan tahsil istemli davada, dava konusu amme alacağı dahi olsa, bir idari dava bulunduğundan söz etmek imkânı olmadığından uyuşmazlığın ADLİ YARGI yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : İstanbul Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı
Vekili : Av. H. A. K
Davalılar: 1- K. T. İnş. Sağ. ve Otelcilik A.Ş.
2- T. İ A.Ş.
Vekili : Av. Muzaffer ÖZCAN

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı idare, davalıların 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun 10. maddesinin birinci fikrası gereğince mevzuatında *"akışkan"* olarak tanımlanan jeotermal kaynağı kullandıkları tesislerin gayrisafi hasılatının %1'i tutarındaki idare payının vadesindeödenmediğinden bahisle davalılardan K. Tur. A.Ş.'den 333.004,34 TL, T. İ A.Ş.'den 143.733,17 TL idare paylarının gecikme zammıyla birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesi 13/04/2021 tarih ve E.2020/137, K.2021/165 sayılı kararı** ile, "*idare payının tahsili amacıyla açılan davada idari yargının görevli olduğu"* gerekçesiyle yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiştir. Bu karara karşı davacı tarafça istinaf yoluna başvurulmuştur.

3. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi 21/10/2021 tarih ve E.2021/3122, K.2021/2521 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir.

4. Davacı idare vekili, bunun üzerine idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. **İstanbul 4. İdare Mahkemesi 08/02/2022 tarih ve E.2022/390 sayılı kararı**ile,*"tazmin isteminin idare hukuku kuralları içinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla ve kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlem, idari eylem veya idari sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklardan olmayıp, taraflar arasında imzalanan 01/06/2016 tarihli sözleşme hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği"* gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca dava dosyalarının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. 5686 sayılı Kanun'un *"Devir, sicil, ihale, harç, teminat ve idare payı"* başlıklı 10. maddesi şöyledir:

"(1) Devir, sicil, ihale, harç, teminat ve idare payına ilişkin esaslar aşağıdaki şekildedir:
a) Devir: Arama ve işletme ruhsatları devredilebilir.
b) Sicil: İdare, kaynağa ilişkin hakların devir, haciz, rehin ve ipotek veya sona erme hususlarını

içeren bir sicil tutmakla yükümlüdür. Ruhsatın sınırları, kuyuların koordinatları, akışkanın parametreleri, devir, ihtiyati haciz, rehin, ihtiyati tedbir, ipoteğe ilişkin bilgiler ve akışkanın kullanımına ilişkin kira ve benzeri sözleşmeler ile hakların sona ermesi sicile işlenir. Haklar, ancak sicile işlendiği takdirde hüküm ve sonuç doğurur. İlgililer, sicil kayıtlarının idarenin sicil memurlarından biri huzurunda gösterilmesini isteyebilir. Sicil alenidir ve kaynak sicilindeki kayıtların bilinmediği iddia edilemez. Haklara ilişkin olarak yapılan sözleşmeler, idarece sicile işlenmedikçe üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

c) İhale: Herhangi bir sebeple hükümden düşmüş, terk edilmiş veya taksir edilmiş ruhsatlar, İdarece ihale yoluyla aramalara ve işletmeye açılır. İhale ilanı Resmî Gazete'de yayımlanır. İhale süresi içinde müracaat olmaması halinde ruhsat alanları başka bir işleme gerek kalmaksızın idare tarafından MAPEG'e bildirilerek arama ve işletme müracaatlarına açık hale gelir.

ç) Harç: Jeotermal kaynaklar için 1000 Türk Lirası, doğal mineralli sular için 500 Türk Lirası arama ruhsat harcı alınır. İşletme ruhsatları için bu harç miktarları dört kat olarak uygulanır.

d) Teminat: Ruhsat aşamasına bağlı olarak, hektar başına, ruhsat harcının % 1'i tutarında ruhsat teminatı alınır. Bu oranı, % 50 oranında artırmaya veya eksiltmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Ancak teminat 15.000 Türk Lirasından az olamaz. Teminatın asgarî miktarı ve harçlar, her yıl Maliye Bakanlığınca belirlenen yeniden değerleme oranlarına göre artırılır. Bu madde uyarınca önceden alınan işletme ruhsatı teminatları, beş yılda bir Maliye Bakanlığınca belirlenen yeniden değerleme oranlarına göre artırılarak güncelleştirilir. Bu Kanuna göre tamamlanması veya yenilenmesi gereken teminatlar güncel teminat üzerinden alınır.

e) (Değişik:25/11/2020-7257/26 md.) İdare payı: Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak seralarda, elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1'i tutarında idare payı ödenir. Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi değeri ve reenjeksiyon durumu dikkate alınarak kullanılan suyun bir metreküpü 1,5 Türk lirası tutarını geçmeyecek şekilde, hesaplama yöntemi Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenen idare payı ödenir. Bu fıkrada belirlenen idare payı üst limiti her yıl ocak ayında yayımlanan yıllık TÜFE değeri kadar artırılır. İdare payı, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak seralarda, elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde her yıl haziran ayı sonuna kadar; kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise yönetmelikte belirlenen dönemlerde idareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, idare tarafından, kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyesi olmak üzere ilgili belediye veya köy tüzel kişiliğine on iş günü içinde ödenir. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları idare payından kalan kısmı genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına aktarır. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına aktarılmak üzere İçişleri Bakanlığı bütçesine ödenek eklemeye İçişleri Bakanı yetkilidir."

7. Bu Kanun'un 20. maddesine dayanılarak hazırlanan ve 11/12/2007 tarih ve 26727 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nin"*İdare payı*" başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"1) (Değişik:RG-11/3/2021-31420) Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak seralarda, elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1'i tutarında idare payı her yıl Haziran ayı sonuna kadar idareye ödenir.

(2) (Ek:RG-11/3/2021-31420) Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak kaplıca ve benzeri termal tesisler ile ısı enerjisinin kullanıldığı kurutma, soğutma, balık yetiştiriciliği vb. diğer tesislerde; kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi değeri ve reenjeksiyon durumu dikkate alınarak Ek-15 tablodaki, doğal mineralli sular ile jeotermal kökenli gazların doğrudan ve/veya dolaylı olarak kullanıldığı tesislerde ise Ek-16 tablodaki hesaplama yöntemine göre belirlenen tutarda, idare payı bir sonraki yılın Nisan ayı sonuna kadar beyan edilir, Haziran ve Eylül aylarında iki eşit taksitte idareye ödenir.

a) İdare payının belirlenmesi için Ek-15 ve Ek-16 tablolardaki hesaplama parametrelerini karşılayacak nitelikteki sayaçlar, akışkanı kullananlar tarafından takılır.

b) Yıllık ödenmesi gereken idare payının belirlenmesi için takılacak sayaçlar; bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içerisinde faaliyete geçirilecektir. Sayacın olmadığı söz konusu süre için veya sayaç arızasının haklı sebeplerle giderilemediği durumlarda, ölçülebilen dönemlerin ortalaması alınarak beyan verilir.

(3) (Ek:RG-11/3/2021-31420) Konut ısıtması, sera ısıtması, elektrik üretimi, termal vb. gibi birden fazla faaliyet yürüten ruhsat sahipleri ve/veya akışkanı kiralayanlar, idare paylarını, faaliyet alanlarına göre ayrı ayrı öder. Ruhsat sahibi tarafından jeotermal akışkanın kiralandığı durumlarda, idare payı, jeotermal akışkanı kiralayan kullanıcı tarafından ödenir.

(4) (Ek:RG-11/3/2021-31420) Sıcaklık ve debinin sağlıklı ölçülemediğinin idare tarafından tespit edildiği tesislerde, bu değerler idarece belirlenir. Belirlenen değerler tesisin fiilen çalıştığı dönemler göz önünde bulundurularak idare payı hesaplamasında kullanılır.

(5) (Ek:RG-11/3/2021-31420) Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak kaplıca ve benzeri termal tesisler ile ısı enerjisinin kullanıldığı kurutma, soğutma, balık yetiştiriciliği vb. diğer tesislerde, reenjeksiyon uygulaması yapılması durumunda, reenjeksiyona karşılık gelen idare payı %30 indirimli ödenir.

(6) (Ek:RG-11/3/2021-31420) Tahsil edilen tutarın beşte biri, idare tarafından, kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyesi olmak üzere ilgili belediye veya köy tüzel kişiliğine on iş günü içinde ödenir. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları idare payından kalan kısmı genel bütçeye

gelir kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına aktarır.

(7) Kanunun yürürlük tarihine kadar MTA adına tescil edilmiş jeotermal alanlar ile müracaatların başlama tarihine kadar (Değişik ibare:RG-11/3/2021-31420) MAPEG tarafından buluculuk belgesi verilerek MTA adına tescil edilen ve ilgili İdarece MTA adına arama ruhsatına bağlanan jeotermal alanların içerisinde gerçek veya tüzel kişiler adına doğal çıkış ve/veya kuyu bazında faaliyet yapılabileceğine dair hakların bulunmasından dolayı hukuki ve teknik nedenlerle MTA tarafından ihale edilememesi durumunda, bu alanlarda işletme yapan işletme ruhsatı sahipleri (Ek ibare:RG-24/9/2013-28775) ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletme süresince ödenen İdare payının yarısı İdare tarafından MTA'ya ödenir.

(8) İdare payının belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde teminat irat kaydedilerek iki aylık süre verilir. Bu süre sonuna kadar idare payı yatırılmaz ve teminat tamamlanmaz ise faaliyetler durdurulur. İdare payının yatırılmadığı ve teminat tamamlanmadığı sürece faaliyet durdurma kararı kaldırılmaz.

(9) (Ek:RG-24/9/2013-28775) İdare payını ödemeyen sözleşmeli kullanıcının su kullanımına ilişkin faaliyeti idarece durdurulur."

8. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un *"Kanunun şümulü"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur."

9. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinin değişik (1) numaralı bendi şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar"

10. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinin birinci fikrasının (h) bendinde; *"davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması"*, dava şartları arasında sayılmıştır.

B. Yargı Kararları

11. Anayasa Mahkemesi 31/10/2013 tarih ve E.2013/41, K.2013/124 sayılı kararında, uyuşmazlık konusu 5686 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fikrasının (e) bendinde düzenlenen idare payının vasfi ve niteliği hakkında şu tespitlere yer vermiştir.

"... İtiraz konusu kural ile jeotermal kaynaklardan elde edilen su, gaz ve buharı doğrudan ve/veya dolaylı olarak kullanan tesislerden, her yılın Haziran ayı sonuna kadar ödenmek üzere gayrisafi hâsılatının % 1'i tutarında idare payı alınması öngörülmektedir. Tahsil edilen idare payının beşte dördü il özel idaresi bütçesine, beşte biri ise kaynağın bulunduğu belediye veya köy tüzel kişiliği bütçesine aktarılmaktadır.

Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (33) numaralı bendinde, gayrisafi hâsılatın, işletmenin toplam yıllık cirosu olup, işletmelere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile yapılan kiralamaların dâhil olduğu miktarı ifade ettiği belirtilmektedir.

İtiraz konusu kuralın anayasal denetiminin yapılabilmesi için öncelikle bu madde ile alınması öngörülen idare payının hukuksal niteliğinin saptanması gerekmektedir.

Vergi; kamu giderlerini karşılamak amacıyla kanunlarla gerçek ve tüzelkişilere mali güçlerine göre getirilen bir yükümlülüktür. Belirli bir hizmetten doğrudan yararlanma karşılığı olmayan vergi tüm kamu hizmetleri için yapılan giderlere ortak katılma payıdır.

Harç; kimi kamu hizmetlerinden yararlanmanın karşılığı olarak tahsil edilen kamu gelirleridir. Ödenen vergiler bakımından, vergi mükelleflerinin bireysel bir hizmet ya da karşılık talep etme haklarının bulunmamasına karşın, harçlar belirli bir kamu hizmetinden yararlanmanın (tapu, pasaport gibi) karşılığıdır.

Resim; bir iş ya da faaliyetin yapılmasına yetkili kuruluşlar tarafından izin verilmesi dolayısıyla yapılan bir ödeme şeklinde tanımlandığı gibi harca benzer biçimde kamu kuruluşlarında görülen hizmetin ve yapılan giderlerin karşılığı olarak yalnız o işle ilgili gerçek ve tüzelkişilerden sağlanan gelirler şeklinde de açıklanmaktadır.

Vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük ise kişilerden, yapılan kamu hizmetleri karşılığında ya da

bir hizmet karşılığı olmaksızın kamu gücüne dayanılarak alınan paralardır. Benzeri mali yükümlülük kimi zaman vergi, harç ve resmin özelliğini ayrı ayrı yansıtırken kimi zaman da verginin harç ve resmin ortak öğelerini taşıyabilir.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin ortak özellikleri, kanunla konulmaları ve kamu gücüne dayanılarak gerektiğinde zorla alınmalarıdır.

Vergiler dışındaki mali yükümlülüklerde kısmen de olsa karşılık ve yararlanma ilkesi geçerli olur. Çünkü bu yükümlülüklere konu olan hizmetlerden kişilerin yararlandırılması, bu bağlamda mali bir karşılığa dayandırılabilmesi olanağı vardır.

İtiraz konusu kuralda düzenlenen idare payının, ilgililerin, il özel idaresince verilen izne istinaden Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan jeotermal kaynaklardan elde edilen akışkanı (su, gaz ve buharı) kullanmak suretiyle yürüttükleri ticari faaliyet kapsamında alındığı anlaşılmaktadır. İdare payı, idarece verilen ruhsat (izin) çerçevesinde yürütülen bir faaliyet kapsamında alınan mali bir yükümlülük olması itibarıyla resme benzemektedir. Buna karşılık idare payının, faaliyetin sonucunda elde edilen yıllık gayrisafi hâsılat üzerinden alınması yönüyle de vergiye benzediği ifade edilebilir. Dolayısıyla, kamu gücüne dayalı olarak, tek taraflı bir iradeyle ve gereğinde zorla alınan söz konusu pay, belirtilen özellikleriyle 'benzeri malî yükümlülük' kavramı içinde değerlendirilebilecek bir kamu geliri niteliği taşımaktadır. ..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, ÜyelerNilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/03/2023 tarihli toplantısında; başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, davalıların 5686 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrası gereğince akışkanı kullandıkları tesislerin gayrısafi hasılatının %1'i tutarındaki idare payının vadesindeödenmediğinden bahisle idare paylarının gecikme zammıyla birlikte tahsili istemiyle açılmıştır.

15. Uyuşmazlık konusu idare payının düzenlendiği 5686 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinin, Anayasa'nın 2., 10. ve 73. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle, Danıştay Dokuzuncu Dairesi tarafından iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru üzerine, Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda anılan kararında, kamu gücüne dayalı olarak, tek taraflı bir iradeyle ve gereğinde zorla alınan söz konusu payın belirtilen özellikleriyle malî güç esasına dayanan malî yükümlülüklere yaklaştırılmış, *'benzeri malî yükümlülük'* kavramı içinde değerlendirilebilecek bir kamu geliri niteliği taşıdığı tespiti yapılmıştır.

16. Dosyanın incelenmesinden, benzeri malî yükümlülük, dolayısıyla amme alacağıkapsamındaki idare payının 6183 sayılı Kanun hükümlerindeki usul dışında genel alacak konusu yapıldığı, davacı idarenin bu yola başvurmakta ve *"dava açmakta hukuki yararı bulunup bulunmadığı"* hususunun görevli mahkemenin takdirinde olacağı, bununla birlikte davalı şirketler yönünden ortada iptal talebine konu bir idari işlemin ya da idari sözleşmenin bulunmadığı, yine bu şirketlerin idari eylem veya işleminden kaynaklı bir menfaat ihlalinin ve kişisel hakkın doğrudan bozulmasının söz konusu olmadığı, dolayısıyla davalı yönünden idari yargı yerinde açılmasını gerektirir bir dava türünün mevcut olmadığı anlaşılmıştır.

17. Diğer yandan, idari yargıda husumet kamu düzenindendir ve kendisine karşı dava açılan taraf, davalı mutlaka idare olmalıdır. Yani idari davalarda, davalı her zaman idaredir.

18. Buna göre, davanın açıldığı tarihte davalı mevkiinde kamu tüzelkişiliği niteliğini haiz olmayan ticari şirketlerin olması karşısında, davalı bakımından idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz edilemeyeceğinden ve tespit istemli davanın idari yargı yerinde görülmesi olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, İstanbul 4. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesinin 13/04/2021 tarih ve E.2020/137, K.2021/165 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 4. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesinin 13/04/2021 tarih ve E.2020/137, K.2021/165 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

27/03/2023 tarihinde, Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nigün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, davacıların 5486 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Mineralli Sular Kanununun 10. maddesinin birinci fıkrası gereğince akışkan kullandıkları tesislerin gayrisafi hasılatın %1'i tutarındaki idare payının vadesinde ödenmediğinden bahisle idare paylarının gecikme zammıyla birlikte tahsili istemiyle açılmıştır.

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un, "Vergi Mahkemelerinin görevleri" başlıklı 6. maddesinde, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaların vergi mahkemelerinde çözümleneceği düzenlenmiştir.

5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun 10. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinde, "İdare payı: Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı kullanıldığı tesislerin gayrisafi hasılatının % 1 'i tutarında idare payı, her yıl Haziran ayı sonuna kadar idareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, idare tarafından, kaynağın bulunduğu belediye veya köy tüzel kişiliğine bir ay içerisinde ödenir." hükmüne yer verilmiştir.

Anılan düzenlemede, gayrisafi hasılatının % 1 'i tutarında alınması öngörülen idare payının, kamu gücüne dayalı olarak, tek taraflı bir iradeyle ve gerektiğinde zorla alınan ve belirtilen özellikleriyle benzeri mali yükümlülük kavramı içinde değerlendirilebilecek bir kamu geliri niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.(Danıştay 8. Daire 2011/8406/2016/4595 sayılı kararı)

Nitekim, idare payının düzenlendiği 5686 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinin, Anayasa'nın 2., 10. ve 73. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle, Danıştay Dokuzuncu Dairesi tarafından iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuru üzerine, Anayasa Mahkemesi'nin 31.10.2013 tarih ve E:2013/41, K:2013/124 sayılı kararında, "İtiraz konusu kuralda düzenlenen idare payının, ilgililerin, il özel idaresince verilen izne istinaden Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan jeotermal kaynaklardan elde edilen akışkanı (su, gaz ve buharı) kullanmak suretiyle yürüttükleri ticari faaliyet kapsamında alındığı anlaşılmaktadır. İdare payı, idarece verilen ruhsat (izin) çerçevesinde yürütülen bir faaliyet kapsamında alınan mali bir yükümlülük olması itibarıyla resme benzemektedir. Buna karşılık idare payının, faaliyetin sonucunda elde edilen yıllık gayrisafi hâsılat üzerinden alınması yönüyle de vergiye benzediği ifade edilebilir. Dolayısıyla, kamu gücüne dayalı olarak, tek taraflı bir iradeyle ve gereğinde zorla alınan söz konusu pay, belirtilen özellikleriyle 'benzeri malî yükümlülük' kavramı içinde değerlendirilebilecek bir kamu geliri niteliği taşımaktadır." denilmek suretiyle söz konusu idare payı Anayasa Mahkemesi tarafından "benzeri mali yükümlülük" olarak nitelendirilmiştir.

Bakılan davada, 11.12.2007 tarih ve 26727 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nin 20. maddesinin; 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Minerelli Sular Kanunu'nun 10. maddesinin (e) bendinde düzenlenen ve her yıl Haziran ayı sonuna kadar idareye ödeneceği belirtilen idare payının, kim tarafından ödeneceğinin yani mekellefinin ve hangi miktar üzerinden hesaplanarak ödeneceğinin yani matrahının tespitine yönelik düzenlemeler içerdiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının davalı şirketten idare payı istemesine ilişkin idare payının mükellefinin ve matrahının

tespitine yönelik açılan bu davada kamu gücü kullanılarak tek yazılı irade açıklamasıyla tesis edilen dava konusu işlemin yargısal denetimi yapma görevinin idari yargı mercine ait olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, bu davaya ilişkin uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Üye
Ahmet ARSLAN